

Вікторія Йосипенко
студентка гр. ФМПС-32,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль
Науковий керівник: к.е.н., доцент Олена Петрушка

ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Бюджетна децентралізація в Україні – це процес передачі фінансових ресурсів з центрального рівня до місцевих бюджетів з метою підвищення їх фінансової самостійності та здатності забезпечувати якісні послуги на рівні громадян.

Одним з ключових елементів бюджетної децентралізації є формування об'єднаних територіальних громад, які об'єднуються з метою забезпечення ефективнішого управління та розподілу фінансових ресурсів. Також до складу реформи входить перегляд системи міжбюджетних відносин, зокрема збільшення частки податкових надходжень, які залишаються на місцевому рівні. Завдяки цьому процесу, місцеві бюджети отримали значно більше коштів, ніж раніше, та можуть самостійно вирішувати питання, пов'язані з розвитком інфраструктури, соціального захисту та інших сфер життя.

Розвиток бюджетної децентралізації в Україні передбачає стимулювання регіонів до фінансової автономії, пошуку додаткових ресурсів, активізації внутрішнього потенціалу розвитку, збалансування потреб та можливостей регіонів. Бюджетна децентралізація є частиною більш загальної проблеми забезпечення ефективного функціонування багаторівневої бюджетної системи, головне призначення якої – створення умов для ефективного та відповідального виконання органами влади всіх рівнів своїх функціональних повноважень у межах ресурсів відповідних бюджетів [1].

Реформа бюджетної децентралізації в Україні є складною та довгостроковою. Однак, її результати уже сприяють підвищенню життєвого рівня населення, збільшенню обсягів інвестицій та розвитку бізнесу на місцях, покращенню якості надання соціальних послуг та забезпеченню ефективності місцевого самоврядування [2].

Важливо зазначити, що бюджетна децентралізація вимагає не тільки фінансових змін, але й інституційної підтримки та розвитку кадрового потенціалу місцевих органів влади. Також важливо забезпечити прозорість та відповідальність у використанні коштів місцевих бюджетів, що дозволить підвищити довіру до місцевих органів влади та забезпечити більш ефективне виконання їх завдань. Для цього в Україні створюються спеціальні портали, де громадськість може отримати інформацію про видатки місцевих бюджетів, а також здійснювати моніторинг виконання проектів, що фінансуються з місцевих бюджетів.

Оцінка ефективності бюджетної децентралізації в Україні є складним і багатоаспектним процесом, який потребує вивчення багатьох факторів та індикаторів таких як: зростання доходів та розвиток інфраструктури на

місцевому рівні; зменшення кількості боргів місцевих органів влади; забезпечення доступу до якісних комунальних послуг тощо. Також важливою ознакою ефективності є задоволеність населення якістю наданих послуг та відповідальність місцевих влад за їх якість.

Однак, варто зазначити, що бюджетна децентралізація має свої виклики та проблеми:

- недостатня розподільча справедливість між різними регіонами;
- нерівномірний розвиток інфраструктури та соціальних послуг на місцевому рівні;
- недостатня фінансова дисципліна та відповідальність місцевих органів влади за використання бюджетних коштів та ін. [3].

Тому, щоб забезпечити більш ефективний та сталий розвиток на місцевому рівні, потрібно продовжувати роботу з вдосконалення системи бюджетної децентралізації, зокрема забезпечити більш ефективний механізм розподілу коштів між регіонами, зміцнити фінансову дисципліну та відповідальність територіальних громад за використання фінансових ресурсів, забезпечити виконання програм регіонального розвитку які максимально відповідають потребам місцевих громад та покликані задовільнити соціальні потреби громадян.

Список використаних джерел

1. Онищук І. Аналіз виконання місцевих бюджетів за 2022 рік. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16105> (дата звернення: 05.04.2023).
2. Тітов Д. В. Реформа децентралізації в Україні: досягнення та проблеми подальшої реалізації. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічні науки». 2022. № 1 (57). URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/32269.pdf> (дата звернення: 11.04.2023).
3. Результати фінансової децентралізації за 10 місяців. Експертний аналіз. 2020. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/10197> (дата звернення: 05.04.2023).